

zatrjeval, da pije gamsjo kri in se mu prav zato ne more nič zgoditi. V času po obdobju rokovnjačev je bil seveda tudi strog. Legendarnega človeka ovijajo številne nenavadne zgodbe, še posebno tista, po kateri je ustrelil mladega divjega lovca, sina svoje nekdane izvoljenke, za katerega so nekateri domačini domnevali, da je bil morda celo njegov sin. V Grintovcih ni osebnosti, ki bi mu bila enaka. Juž Kozak ga je upodobil v knjigi Beli macesen. Tomaž Kočar je poiskal precej novih podatkov o njem, s katerimi bo mogoče še bolj podpreti hvalevredno prizadevanje, da bi BŮsu v Bistrici postavili spomenik. Zbrati je skušal tudi čim več podatkov o drugih domačinih - vsakega je po svojih najboljših močeh postavil na ustrezno mesto. O nekaterih je ohranil le še zanimiv drobec, pri drugih pa nam je spet predstavil še marsikatero podrobnost. Prav ti podatki so najdragocenejše gradivo in spodbuda za domače raziskovalce, da bodo iskali naprej.

V knjigi so zanimivi opisi plavljenja drv in lesa po Kamniški Bistrici. To so počeli na enak način kot v Gornjesavski in Savinjski dolini. Plavljenje je pomenilo delo za sto domačinov in ga je vodil plavni mojster, najbolj izkušeni domačin. Brez knjige bi si težko predstavljali, kako je potekalo to težko in nevarno delo v divji in mrzli Bistrici. Izredno dragoceno je slikovno gradivo, ki ga je avtor dobil v zapuščini inženirja Viktorja Rebolja, prav tako številne fotografije iz zbirke šmarskega fotografa Petra Nagliča. Piše tudi o znanih kamniških rojakih, še posebno v zvezi s kamniško meščansko korporacijo, ki je meščanom dolga desetletja pomenila pomemben vir blaginje, po drugi strani pa tudi veliko dela in skrbi. Podatki so predstavljeni na dobrohoten, osebni način in dokumentirani, kolikor je le mogoče.

Širina in poglobljenost tega izredno dragocenega in obsežnega gradiva kažete, da gre za avtorjevo življenjsko delo. Vablivo knjigo bodo z veseljem jemali v roke ne samo domačini, ampak tudi ljubi-

telji in strokovnjaki z najrazličnejših področij. Izšla je v samozaložbi ob pomoči kamniške občine, dobiti pa jo je mogoče pri avtorju (Tomaž Kočar, Cesta XL/4, 1260 Ljubljana Polje; telefon 52-93-519).

France Malešič

70 let Jožeta Žvoklja

Jože Žvokelj je posebno med starejšimi alpinisti in gorskimi reševalci zelo znana, priljubljena in spoštovana osebnost. Že ob njegovi šestdesetletnici smo se ga podrobneje spomnili s prispevkom (PV 1994/5, str. 233), zato tokrat ponavljam samo njegove najpomembnejše osebne podatke. Rojen je bil 25. februarja leta 1934 primorskim staršem na Planini pri Ajdovščini. Po njihovem umiku iz tedanje fašistične Italije je večino svojega razgibanega življenja preživel v Kranju. Tam ga je med drugim - enajstletnega pobiča - igračkanje z minskim vžigalnikom leta 1945 stalo tri prste in mu uničilo oko. Bistri, nadarjeni mladenič se je sprva ukvarjal z raznovrstnimi športi, zlasti z lahko atletiko. Izučil se je za elektroinstalaterja. Kljub odličnim ocenam, vpisu v zlato knjigo in priporočilom ni imel sredstev za nadaljevanje šolanja v Ljubljani, zato se je zaposlil in že kmalu položil tudi mojstrski izpit. Vzgojil je številne kadre svoje stroke in se razmeroma zgodaj osamosvojil. Ker tiste čase zasebnikom niso ravno cvetele rožice, je sledil notranjemu klicu in 7 let zelo uspešno opravljal delo vodje žičnic na Krvavcu, za nameček pa je bil tudi vsak hip »pri roki« kot izvrsten gorski reševalec. Na »ših« je hodil najraje peš - čez Davovec in Kopo.

Član planinske organizacije je od leta 1948. Pripravnik AO PD Kranj je postal leta 1950. S Petrom Kešetom - Šodrom sta že po letu dni »vajeništva« osvojila potrebne veščine v stenah Julijskih Alp, Kamniško-Savinjskih Alp in Karavank. Tako je postal alpinist in bil 10 let tudi načelnik odseka. Ve se,

da mu je sreča v skalah in snegu ves ta čas in še pozneje nadvse zvesto stala ob strani. Kot alpinist je poleg domačih gora spoznal Centralne Alpe, Visoke Ture, višja jugoslovanska gorstva in Kavkaz. Njegova lastna in tuja doživetja so ga ob užitkih in lepotah na nadvse otipljiv način seznanila s tveganjem in nevarnostmi v gorskem svetu in ga privedla med pripravnike GRS. Komaj osemnajstleten mladenič je po izpitu že septembra 1952 postal gorski reševalec. Uril in kalil se je v akcijah in pridno plezal ... Vključitev GRS v Mednarodno komisijo za reševanje v gorah (IKAR) je prinesla veliko novih spoznanj, nove postopke in opremo. Vedno ukaželjni Jože je osvajal, poglobljal in utrjeval svoje znanje ter 4. julija 1967 postal tudi inštruktor reševanja v gorah. Seveda se je izkazal tudi na tem področju. Obvladal je pridobljeno znanje, mislil tudi s svojo glavo in bil imeniten učitelj. S tovarišema Stagnetom in Tončkom iz PGRS Kranj je solal kadre v svoji postaji. Uril je reševalce v širšem slovenskem in jugoslovanskem merilu. Veliko je deloval na Jezerskem, zato se ne čudimo, če mu ta postaja v Planinskem zborniku ob 110-letnici SPD in PZS posveča tale stavek: »Za uspehe postaje so poleg načelnikov najzaslužnejši Pavle Kemperle, Andrej Karničar st. in Jože Žvokelj, ki je veliko storil tudi za uspešno delo in razvoj GRS Slovenije.« Aktivno je doživljal rojstvo reševanja s helikopterjem, v akcijah pa v prid ponesrečencem rešil tudi prenekateri kočljiv problem v stenah in plazovih ... Po smrti načelnika kranjske postaje dr. Gorazda Zavrnik nastale spremembe Jožetu niso bile naklonjene, zato je konec sedemdesetih let sčasoma prenehal organizirano delovati kot inštruktor GRS. Veliko je sodeloval z jezerskimi reševalci in tudi sicer priskoči na pomoč vselej, kadar in kjer je potrebno.

In kaj lahko povemo o zadnjih desetih letih? Dinamična narava mu niti za hip ne da miru. Vedno je v akciji, taki ali drugačni, počitka si

zlepa ne privošči. Odkar imamo že-pne telefone, ne mine teden, da se ne bi oglasil s kakšnega vrha. Največkrat pokliče s Pristovškega Storžiča, na katerega pozimi rine skozi debele in globoke zamete, ki ga včasih celo zavrnejo. Pogosto je sam, marsikje ga srečamo s soprog Danico, katerim izmed otrok, včasih tudi z naključnimi sopotniki. Njegovi so vsi vrhovi, ki mu pridejo na misel: Veliki Babi in Golemu vrhu dela družbo Virnikov Grintovec, na njegovem seznamu opravljenih tur so tudi ledeni novoletni Triglav z Danico, krotki Lubnik, Blegoš in Ratitovec, Sv. Jošt, Javorov vrh, Kriška gora s Tolstim vrhom, Malim Grintovcem, Zaplato in Sv. Jakobom pa vrhovi v grebenu Karavank: Dovška baba s Kepo, rob proti Tromеji, pristan na Stol s severa. Poslastice so prečenje Košute in vzponi na Veliki Klek z različnih strani. Tu so še Raduha, Nanos in za spremembo celo Gradiška tura. Neredka so kresovanja, ob novem letu rad šari po Storžiču. Za Ojstrico po Kopinškovi poti je na vrsti Brana, na spisku naletimo še na prečenje z Mangarta čez Kotovo spico v Tamar in na potep z Vogla prek vrhov čez Šijo, Rodico in Črno prst v Bohinj. Edini stalnici v tem vrvenju sta nenehnost in nekakšna urejena neurejenost – misel, odločitev, izvedba! Iskanje zasoljenih okoliščin je pri njem skoraj pravilo. Med njegovimi turami so v zadnjem času dolge, divje in pokončne ferate nad Belopeškimi jezeri – na Mangart in Vevnico, na Veliko Ponco. Enoličnemu dviganju nog in šodru na nadelani poti na Triglav se izogne z vzponom čez steno. Krna se loti s severozahoda, rad ima navpičnice na Montažu, Kanin iz Italije. Danes s sopotniki opravi s precej zoprn avstrijsko ferato v južni steni Dachsteina, stika po opuščnem solnem rudniku, jutri že spokojno ubira domače steze, na katerih mu pri samotnih domačijah včasih kažejo zobe popadljivi kosmatinci ... No, tega je še veliko, a vsega se zaradi obilice vrhov, smeri in poti ne da napisati; če seštejemo vsaj poglobitno, so na ogled

osupljivi podatki: po dnevniških zapisih sodeč je samo od leta 1994 do danes 1307-krat pristopil na večje vrhove, premagal 914.900 višinskih metrov in v ta namen z avtomobilom prekobalil 1.700.000 kilometrov. Ob tem pavlihovsko pripomni, da je doslej premogel kar 22 avtomobilov in preživel 22 nesreč. Naj še kdo reče, da ga sreča nima rada!

Počasne hoje in »mečkanja« na pozna. Giblje se vedno s pospeškom, tako da sta ga že sama kost in koža. Čeprav je trden in žilav, je bil včasih potreben zdravnikove pomoči – maratonskih podvigov zobozdravnika in drugih specialistov. V ozadju očesa, ki ga je prizadela eksplozija, so mu zdravniki predlani »privarili« mrežnico, ki mu je odstopila, in za nameček v ozadju našli v fina tkiva ovit kamenček – dokaz nenavadnega sožitja tujka z nadvse občutljivim in nežnim organizmom. Jože seveda tudi v »dolinskih trenutkih« opravlja najrazličnejša, po večini težaška dela, ki se jim drugi izogibamo: podira drevesa, stiska mošt, suši krhlje, kuha šnops, vzdržuje svojo in tuje hiše in strelovode ter se ubada še z neštetimi drugimi deli. Še vedno ga spremljajo orglice, iz katerih zna izvabiti nadvse prijetne viže. Da ne zastane, za razgibavanje – zdrav ali bolan – skoraj vsak dan in v vsakem vremenu skoči na Štefanjo goro, toda tega ne prišteva k turam. Naj mu bo zdravje milo, moči trdne, sreča naklonjena! Naj še naprej pridno zahaja v gore in skupaj z družino užije še mnogo, mnogo zadovoljnih let ...

Pavle Šegula

Hrvaška planinska zveza praznuje 130-letnico

Hrvaško planinsko društvo (HPD) je bilo ustanovljeno že leta 1874. Treba je omeniti, da je ena najstarejših zvez na Hrvaškem, poleg tega pa so bili Hrvati deveti narod na svetu, ki je imel svojo planinsko organizacijo, prvo v tem

delu Evrope. V jubilejnim letu bo HPD organiziralo vrsto prireditev: od 14. do 16. 5. bo na planini Osorščica na otoku Lošinju Dan hrvaških planincev, 19. 6. bo na najvišji hrvaški planini Dinari odprt obnovljeni in razširjeni planinski dom Brezovac, za 15. 10., točno na 130. obletnico ustanovitve HPD, pa se načrtuje slovesnost v Zagrebu. Sklep praznovanja naj bi bil maja naslednje leto, ko bo v Samoborskem pogorju izveden pohod po poti prvega planinskega izleta na Hrvaškem Rude-Veliki Dol-Oštrc-Plešivica-Rude. Prva in hkrati ena najpomembnejših akcij bo v soboto, 17. 4., v Ogulinu. Po pozdravnem govoru predsednika HPD bo predstavljena svojevrstna enciklopedija hrvaškega planinstva Zlatna knjiga hrvatskog planinarstva, katere avtor je dr. Željko Poljak. V Zavičajnom muzeju bodo odprli razširjeno alpinistično in ekspedicijsko zbirko. Zatem bo v bližnjem Đulinem breznu prikazana še vaja GRS s klasičnimi oblikami reševanja, sodeloval bo tudi helikopter Bell 212. Po prireditvi bo organiziran skupni vzpon na Klek. HPD vabi vse slovenske planince, ki jih prireditve zanimajo, naj se jim pridružijo pri počastitvi jubileja hrvaških planincev.

Po Slovenski planinski poti

Na sestanku predsednikov MDO 28. 11. 2003 so predstavili program množičnih akcij PD in MDO, vključenih v letošnji kole-